

Szólalj meg bátran a zene nyelvén!

Contents

Előszó	2
Előismeretek	2
Általános szabályok	2
Gyakorlatok	2
Dallam	2
Pentaton improvizáció	2
Népdalimprovizáció	4
Dallam akkordinga fölé	6
Dallam akkordsor fölé	7
Dallam dalkíséret fölé	7
Mashup	8
Variáció	8
Díszítés	8
Figuráció	9
Bővítés	9
Felrakás	9
Az előbbi lépések kombinációja	10
Metrum, ritmus	10
Transzponálás, transzformálás	10
Átharmonizálás	10
Stílusjegyek felismerése és alkalmazása	11
Saját anyag	11
4 ütem	11
8 ütem	12
12-16 ütem	12
Nagyobb forma	12
Harmonizáció	13
Csak záróhang	13
1 ütem 1 akkord	13
1 hang 1 akkord	14
1 hang 2 akkord	14
Változó harmóniaritmus	14
Stílusok	15

Építőelemek	15
Akkordsorok	15
Táncok	16

Előszó

Előismeretek

- kottaolvasás
- akkord

Általános szabályok

Minden gyakorlatot minél többféle, minél különbözőbb variációban végezz el, legfőképp minél több hangnemben.

Amikor ketten két különböző szerepben játszottok, megbeszélés szerint cserélgethettek.

Gyakorlatok

Dallam

Pentaton improvizáció

- Hangszerelés
 - egy vagy több billentyűs hangszer vagy hárfa pentaton hangolással (c♯, d♯, e♭, f♯, g♯, a♯, b)
- Szabályok
 - Partnered játssza az alábbi kíséretet:

- Improvizálj dallamot egy kézzel a fekete billentyűkön az A résznél belépve. Ügyelj arra, hogy a dallam változatos és kifejező legyen.
- Az A-B szakasz váltakozását tetszőleges mennyiségben ismételjétek.
- Amikor be szeretnéd fejezni, a B rész alatt jelezz, hogy “jön a Coda”, és ugorjatok a Codára.

- Variációk
 - Kezdés lá-pentatonnal

- Karakter

* Altató

* Keringő

* Szamba

* Bolgár ritmusok

- 3+3+2/8
- 3+2/8
- 2+2+3/8

- Dallam felrakása
 - * két kézzel oktávban
 - * két kéz felváltva
 - * két kézzel 2 szólamban
- Dallam felosztása frázisokra
 - * 2+2 ütem
 - * 1+1+2 ütem
- Dallam formája
 - * periódus: A Av
 - * zenei mondat: A Av B

- Figyeld meg!
 - A dallam jellegzetes ritmikától nyer karaktert.

Népdalimprovizáció

- Hangszerelés
 - énekhang vagy bármilyen hangszer
- Szabályok
 - Válassz egy népdalt vagy népies műdalt (giusto ritmikáját).

- Írd le az alábbi jellemzőit:
 - * sorszerkezet (betűjelekkel, esetleg színekkel jelölve)
 - * dallamsorok hullámzása (grafikusan ábrázolva)
 - * hangsor
 - * egy sor hány ütem
 - * TODO
- Ilyen vagy némileg módosított tulajdonságokkal rögtönözz egy népdalt, lehetőleg énekelve (pl. lalázva vagy szolmizálva).

- Ötletek (sorszerkezet szerint csoportosítva)
 - A A5 A5v A
 - * Sárga vagyok, mint a nyárfa levele
 - * Száraz fából könnyű hidat csinálni
 - A B B A
 - * Csillagok, csillagok
 - * Szépen úszik a vadkacsa a vízen
 - A B Bv A
 - * Erdő, erdő, de magos a teteje
 - * Túl a Tiszán faragnak az ácsok
 - A A B A
 - * A csitári hegyek alatt
 - * Általmennék én a Tiszán ladikon
 - * Erdő, erdő, erdő, marosszéki kerek erdő
 - A A B Bv
 - * Kis kece lányom
 - A5 A5v A Av
 - * Röpülj, páva, röpülj
 - * Béreslegény
- Figyeld meg!
 - Egy természetes dallam levegőnyi frázisokból épül fel.
 - Egy frázis visszatérhet, akár módosítva; így könnyű megjegyezni, és a hallgató-

- nak is az ismerősség érzését nyújtja.
- Rögtönzéskor bátran indulj ki meglevő anyagból.

Dallam akkordinga fölé

- Hangszerelés
 - akkordikus hangszer
 - énekhang vagy bármilyen hangszer (opcionális)
- Szabályok
 - Partnered váltogasson két akkordot az alábbi séma szerint:

- Improvizálj fölé dallamot.
- Az akkordinga addig ismétlődjön, amíg nem jelzel.
- Variációk
 - Ha még nem ismered az akkordokat, partnered vagy másvalaki játsszon elő dallamokat, Te pedig ismételd őket.

- Fokozatosan vezess be díszítőhangokat.

- * Csak akkordhangok
- * Akkordhangok + átmenő hangok

- * Akkordhangok + váltóhangok
- * Akkordhangok + késleltetések
- * Mindenféle díszítés
- Az V. fok helyett vegyél más akkordot:
 - * dúrban
 - V
 - IV
 - II
 - VI
 - III
 - * mollban
 - V \sharp
 - IV
 - VI
 - III
- Próbálkozhatsz modális hangsorokkal is.
- Figyeld meg!
 - Egy dallam elsősorban az aktuális harmónia, másodsorban az aktuális hangsor hangjaiból építkezik.

Dallam akkordsor fölé

- Hangszerelés
 - akkordikus hangszer
 - énekhang vagy bármilyen hangszer (opcionális)
- Szabályok
 - Válassz egy érdekes akkordsort.
 - Partnered ismétlegesse jelzésig, Te pedig improvizálj fölé dallamot. (Kezdetben minél egyszerűbb dallamokra törekedj.)
- Ötletek
 - Id. Akkordsorok
 - barokk chaconne-ok
 - könnyűzenei számok
- Variációk
 - Szólamok eloszlása
 - * Partner: basszus, Te: harmóniák + dallam
 - * Te: basszus + dallam
 - * Te: basszus + harmóniák + dallam

Dallam dalkíséret fölé

- Hangszerelés
 - akkordikus hangszer
 - énekhang vagy bármilyen hangszer (opcionális)
- Szabályok

- Válassz egy dalt egyszerű, végig hasonlóan figurált kísérettel vagy egy olyan tételt, amely gyakorlatilag egy figurált akkordsor.
- Partnered játssza a harmóniákat, Te pedig improvizálj fölé dallamot.
- Ötletek
 - Bach-Gounod: Ave Maria
 - Bach: WTK I. c-moll prelúdium
 - Bach: c-moll kis prelúdium
 - Saint-Saëns: Hattyú
 - TODO
- Variációk
 - Partnered a kíséretet ne kottából, hanem harmóniai vázból játssza.

Mashup

- Hangszerelés
 - akkordikus hangszer
 - énekhang vagy bármilyen hangszer (opcionális)
- Szabályok
 - Válassz egy népszerű akkordsort, és gyűjts minél több komolyzenei művet vagy könnyűzenei számot, amely rá épül.
 - Partnered ismétелgesse a harmóniasort, Te pedig játszd a művek dallamait egymás után.
- Példák
 - Pachelbel: Canon
 - * <https://www.youtube.com/watch?v=AfBOBmxVsvc>
 - La Folia
 - * <http://www.folias.nl/html4.html>
 - Romanesca
 - * <http://www.earlymusicsources.com/home/more/romanesca>
 - d-s-l-f
 - * <https://www.youtube.com/watch?v=oOlDewpCfZQ>
 - Blues-kör
 - * <https://www.youtube.com/watch?v=ZaO3CbsOsX0>

Variáció

Díszítés

- Dallamdíszítés
 - Hangszerelés
 - * akkordikus hangszer
 - * énekhang vagy bármilyen hangszer (opcionális)
 - Szabályok
 - * Válassz egy népéneket (pl. az alábbi kötetekből) vagy egy dalt, melynek dallama egyenletes értékekben mozog.

- Bach: Négyszólamú korálfeldolgozások
 - Szent vagy, Uram!
 - Evangélikus Énekeskönyv
- * Partnered játssza a kíséretét fele tempóban, Te pedig improvizálva díszítsd ki a dallamát barokkos motívumokkal.
- Variációk
 - * Szólamok eloszlása
 - Partner: basszus, Te: harmóniák + dallam
 - Te: basszus + dallam
 - Te: basszus + harmóniák + dallam
- Példák
 - * Bach: Ich ruf zu Dir (folytatni a díszítést)
 - * Bach: O Mensch, bewein dein Sünde groß
 - * Bach: Schmücke dich BWV 654
 - * Bach: Komm, Heiliger Geist BWV 651
- Basszusdíszítés
 - Hangszerelés
 - * akkordikus hangszer
 - Szabályok
 - * Válassz egy akkordsort.
 - * A basszusát díszítsd ki a stílusra jellemző motívumokkal.
 - oktávugrás
 - Példák
 - * Pachelbel: Canon -> Corelli: Karácsonyi concerto

Figuráció

- Hangszerelés
 - akkordikus hangszer
- Szabályok
 - Válassz egy akkordsort vagy egyszerű akkordkíséretes tételt.
 - Figuráld a kíséretét különféle módokon.

Bővítés

- Akkordok beszúrása
 - meglévő akkordsorba akkordokat, diszsonanciákat beszúrni
- Echo
- Álzárlatos coda

Felrakás

- Hangszerelés
 - orgona
- Szabályok

Az előbbi lépések kombinációja

Metrum, ritmus

- Proportio
 - Szabályok
 - * Válassz egy páros metrumú táncot egy barokk szvitből.
 - TODO
 - * Játssz le, majd utána rögtönözd a hármás metrumú változatát.
 - Példák
 - * Speer: Tänze aus dem Musikalisch-Türkischen Eulen-Spiegel
 - <https://www.dropbox.com/s/p3nn3yl87opgpwj/Speer%20-%20T%C3%A4nze%20aus%20dem%20Musikalisch-T%C3%BCrkischen%20Eulen-Spiegel.pdf?dl=0>
- Partita
 - tánc típusok

Transzponálás, transzformálás

- Minore-maggiore váltás
 - Ötletek
 - * In the Mood
 - * Karácsonyi dalok
 - * Chopin: Gyászinduló
 - * Beethoven: Holdfény-szonáta 1. tétel
 - Példák
 - * Oleg Berg
 - <https://www.youtube.com/user/MajorVsMinor/videos>
 - * Mahler: 1. szimfónia - 3. tétel
 - * Tales of Monkey Island - LeChuck's Theme
- Transzformálás bármilyen modális hangnembe
- Ritornell
 - Szabályok
 - * hallgató a témát olyan hangnemekben hozza, amilyenekbe a tanár közjátékokkal modulál

Átharmonizálás

- Előfeltétel
 - Harmonizáció fejezet
- Szabályok
 - Válassz egy dallamot.
 - Játssz különféle harmonizációkban.
- Példák
 - Publio Delgado

- * <https://www.youtube.com/user/vendidou/videos>
- Harmath Dénes
 - * https://www.youtube.com/playlist?list=PLDrg2ayMaZy7Eeri_OOc0MhT1kPg_HTAL

Stílusjegyek felismerése és alkalmazása

- Előfeltétel
 - Stílusok fejezet
- Szabályok
 - Válassz egy dallamot.
 - Játssz különféle stílusokban.
- Példák
 - Richard Grayson
 - * <https://www.youtube.com/user/improvelectronic/videos>
 - Harmath Dénes
 - * <https://thsoft.bandcamp.com/album/improviz-ci-k-n-pszer-t-m-k-k-l-nb-z-st-lusokban>

Saját anyag

Előfeltétel: * Dallam * Variáció

Lépések: * csak harmóniasor * +karakter * löktetés * ritmusképlet * figuráció * +dallam * csak akkordhangok * díszítőhangok

4 ütem

- típusok
 - barokk
 - * “standard kör”
 - * ereszkedő
 - * emelkedő
 - * inga
 - pop
 - * d-s-l-f
 - * d-l-r-s
- saját harmóniasor
 - harmóniák szerepe
 - * fő
 - I
 - V
 - IV
 - * mellék
 - II

- III
- VI
- (VII)
- stílusok harmónianyelve

8 ütem

- szekvenciák
 - autentikus: l-r-s-d-f-t-m-l
 - plagális-autentikus: d-s-l-m-f-d-s-d
 - autentikus-plagális: d-f-r-s-m-l-f-d
 - plagális: d-s-r-l-m-f-s-d
- formák
 - periódus: A(4) Av (4)
 - zenei mondat: A(2) Av(2) B(4)
 - kontrasztáló periódus: A(2) B(2) A(v)(2) C(2)
 - kvintváltás: A(2) A5(2) A5v(2) A(2)
 - kvintváltás: A(2) A5(2) b(1) bv(1) A(2)

12-16 ütem

- formák
 - strófikus: A(4) B(4) C(4) D(4)
 - háromtagú forma: A(4) B(4) A(4)
 - szűkített háromtagú forma: A(4) Av(4) B(4) Av(4)
- hangnemtervek
 - +/-1
 - párhuzamos
 - minore/maggiore
 - tercrokon

Nagyobb forma

- kontrasztáló téma
- nagy háromtagú forma
 - A
 - B
 - A
 - mindegyik 4 soros
 - menüett
- rondóforma
 - T
 - E1
 - T
 - E2

- T
- mindegyik 4 soros
- gavotte
- nyitányforma
 - A
 - B
 - Av
 - Bv
 - Av
 - ouverture
- ritornell
 - R
 - S1
 - Rv +1
 - S2
 - Rv parallel
 - S3
 - R
 - concerto
- fantázia
 - T
 - T +1
 - szekvencia
 - orgonapont
 - zárlat (coda T -1)
 - prelúdium
- nagy kéttagú forma
 - 1. * T
 - * szekvencia
 - * zárlat +1
 - 2. * T +1
 - * T -1 parallel
 - * (szekvencia)
 - * zárlat
 - bármilyen táncjáték

Harmonizáció

Csak záróhang

1 ütem 1 akkord

- Happy Birthday
- Pál, Kata, Péter
- Boci, boci, tarka

1 hang 1 akkord

- 2 dallamhang egymás után - tipikus fordulatok
- Zárlatok mint idiómák
- 3 hang
- 4 hang
- Korálsor - cél, zárlat

1 hang 2 akkord

- 1 hang 1 akkordból kiindulva +
 - alap-szext
 - átmenő szekund
 - basszuskésleltetés
 - kromatikus basszus
 - basszus oktáv + késleltetés

Változó harmóniaritmus

Stílusok

Építőelemek

Akkordsorok

Happy Birthday

F: d s 7 s d 6 m f 6 3 d

Pachelbel: Canon

D: d s l m f d f s

Bach: Goldberg-variációk

G: d 6 t 6# l s 6 m 6 f s d

La Folia

a: l # m l s d s l r # m l r # m l

Vavilov (attr. Caccini): Ave Maria

g: l 7 r 7 s 7 d 7 f 7 t 7 5# # m 6 # m l

Paganini: 24. caprice

a: l # m l # m l # m l # m l r s d 6 r d 6# # m l

Passamezzo moderno

C: d f d s d ta d f 4 3 d

Greensleeves/Romanesca/Passamezzo antico

a: l s l # m l s l # m l d s l # m d s l # m l

Purcell: Chaconne (The Fairy Queen)

C: d s r l 6 m f s 7 6# s f 6 3 d

Blues-kör (12 ütemes)

Swing

C: 9 7b 6 d 9 7b 6 f 9 7b 6 d 9 7 6 f 9 7b 6 d 10b 7 6b 6 s 9 7b 6 d 10b 7 6b 6 s 11# 7 9 6b 7b 6 d

Táncok